

רש"י פרשת וילא

י וַיֵּצֵא יַעֲקֹב מִבְּאֵר שָׁבַע וַיֵּלֶךְ חֲרָנָה: יא וַיִּפְגַּע
בַּמָּקוֹם וַיֵּלֶן שָׁם כִּי־בָא הַשָּׁמֶשׁ וַיִּקַּח מֵאֲבְנֵי הַמָּקוֹם וַיִּשֶׂם
מִרְאֲשֵׁתוֹ וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא: יב וַיַּחֲלֶם וְהִנֵּה סֵלָם
וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. על ידי שצטציל שרעות צנות כנען צעיני

ילחק חציו הלך עשו אל ישמעאל, הפסיק הענין צפרשתו
של יעקב, וכתוב וירא עשו כי צרך וגו', ומשגמר, חזר
לענין הראשון: **וַיֵּצֵא.** לא היה צריך לכתוב אלא וילך

יעקב חרנה, ולמה הזכיר יליאתו, אלא מגיד שיליאת
לדיק מן המקום עושה רושם, שצזמן שהלדיק צעיר, הוא
הודה, הוא זיוה, הוא הדרה, ילא משם, פנה הודה,
פנה זיוה, פנה הדרה. וכן ותלא מן המקום (רות א, ז),
והאמור צנעמי ורות: וילך חרנה. ילא ללכת לאחר:
(יא) **וַיִּפְגַּע בַּמָּקוֹם.** לא הזכיר הכתוב צאיזה מקום,

אלא צמקום הנזכר צמקום אחר, הוא הר המוריה, שנאמר
צו וירא את המקום מרחוק: **וַיִּפְגַּע.** כמו ופגע ציריחו
(יהושע טז, ז), ופגע צדצשת. ורצותינו פירשו (צרכות כו):
לשון תפילה, כמו ואל תפגע צי (ירמיה ז, טז), ולמדנו
שתקן תפלת ערצית, ושנה הכתוב ולא כתב ויתפלל,
ללמדך שקפלה לו הארץ, כמו שמפורש צפרק גיד

רש"י פרשת וילא

מִצֵּב אֶרֶצָה וְרָאשׁוּ מִגִּיעַ הַשְּׁמִימָה וְהִנֵּה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים
עֲלִים וְיֹרְדִים בּוֹ: יג וְהִנֵּה יְהוָה נֹצֵב עָלָיו וַיֹּאמֶר אֲנִי
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹרָהֶם אָבִיךָ וְאֵלֹהֵי יִצְחָק הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה
שֹׁכֵב עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנָּה וּלְיֹרְעָה: יד וְהִנֵּה זֶרַעַךְ כֹּפֵר
הַנֶּשֶׁה (חולין לא:): **כי בא השמש.** הִיכָּה לוֹ לַכְתּוּב וַיֵּצֵא
הַשֶּׁמֶשׁ וּלְבָנֵי שָׁמַיָא, כִּי צָה הַשֶּׁמֶשׁ מִשְׁמַע, שֶׁשְׁקֵטָה לוֹ חֲמֵה
פְּתֹחוֹת שֶׁלֹא צְעוֹנְתָה כְּדֵי שִׁלְיָן שָׁמַיָא. **וישם מראשותיו.**
עֲשָׂאֵן כַּמִּין מֵרֶזֶק סְבִיב לְרָאשׁוֹ, שִׁירָא מִפְּנֵי חַיּוֹת רַעוּת,
הַתְּחִילוּ מֵרִיצוֹת זֶה אֶת זֶה, זֹאת אֹמֶרֶת עָלַי יֵנִיחַ לְדִיקָא
אֶת רָאשׁוֹ, וְזֹאת אֹמֶרֶת עָלַי יֵנִיחַ, מִיד עֲשָׂאֵן הַקִּצָּה אֶת
אֶחָד, וְזֶה שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּקַּח אֶת הָאֶזְנוֹת שֶׁשֶׁ מֵרִאשׁוֹתָיו:
וישכב במקום ההוא. לִשְׁוֹן מַעוּט, צִחוֹתוֹ מִקּוֹם שֶׁכָּב,
אֶתֶּלֶל יִ"ד שְׁנֵים שֶׁשֶׁמֶשׁ צְצִית עֶזְרָה, לֹא שֶׁכָּב צְלִילָה, שֶׁהִי
עוֹסֵק צְתוּרָה: (יז) **עוֹלִים וְיֹרְדִים.** עוֹלִים תַּחֲלָה וְאַחֵר
כִּי יֹרְדִים, מִלֵּאכִים שְׁלִיוּבוֹ צֶאֱרָץ, אֵין יוֹלָאִים חוּלָה
לֵאחֶרֶץ וְעָלוּ לְרַקִּיעַ, וַיִּרְדּוּ מִלֵּאכֵי חוּלָה לֵאחֶרֶץ לְלוּתוֹ: (יח)
נצב עליו. לְשִׁמְרוֹ: **ואלהי יצחק.** אֵף עַל פִּי שֶׁלֹא מֵלִינוּ
צִמְקָרָא שִׁיחָד הַקִּצָּה שֶׁמוֹ עַל הַלְדִּיקִים צְחִייהֶם לַכְתּוּב
אֵלֵהִי פְלוּגִי, מִשּׁוֹם שֶׁנֶּאֱמַר הֵן צִקְדוּשִׁיו לֹא יֵאֱמִין (אִיוֹב טו,
הָאָרֶץ וּפְרִצְתָּ יָמָה וְקִדְמָה וְצִפְנָה וְנִגְבָּה וְנִבְרָכוּ בָךְ

רש"י פרשת וילא

כָּל־מִשְׁפַּחַת הָאֲדָמָה וּבְזֶרְעָהּ: טו וְהָיָה אֲנֹכִי עִמָּךְ
וּשְׁמִרְתִּיךָ בְּכָל אֲשֶׁר־תֵּלֵךְ וְהִשְׁבֵּתִיךָ אֶל־הָאֲדָמָה הַזֹּאת כִּי
לֹא אֶעֱזָבְךָ עַד אֲשֶׁר אֶסְעֶשְׂתִּי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי לָךְ:
טז וַיִּיקֶץ יַעֲקֹב מִשְׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אָכֵן יֵשׁ יְהוָה בְּמָקוֹם הַזֶּה
(טו.), כֹּאֵן יִיחַד שְׁמוֹ עַל יֹחֵק, לְפִי שִׁכְבוֹ עֵינָיו, וְכֹלֹא
צִצִית, וְהָרִי הוּא כֶּמֶת, וַיֹּלֶר הָרַע פֶּסֶק מִמֶּנּוּ. (תִּנְחוּמָא
תּוֹלְדוֹת ז.): שִׁכְבַּ עֲלֶיהָ. קִיפֹל הַקִּצָּה כֹּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
תַּחְתּוֹ, רִמְזָה לוֹ שֶׁתִּהְיֶה נֹחַח לִיכְצֵשׁ לְצִנּוּי (חֹלִין לֹא):
(כד' אֲמוֹת, שֶׁזֶה מִקוֹמוֹ שֶׁל אָדָם): (יד) וּפְרִצָתָהּ. וְחִזְקָתָהּ,
כִּמוֹ וְכֵן יִפְרוֹץ: (טו) אֲנֹכִי עִמָּךְ. לְפִי שֶׁהִיָּה יִרְאֵה
מַעֲשֵׂוֹ וּמִלְצָן: עַד אֲשֶׁר אִם עֲשִׂיתִי. אִם מִשְׁמַשׁ צִלְשׁוֹן
כִּי: דִּבַּרְתִּי לָךְ. לִלְרַכֵּךְ וְעֵלִיךְ, מִה שֶׁהִצְטַחְתִּי לֹאֲצַרְהֶם עַל
זֶרְעוֹ, לָךְ הִצְטַחְתִּי וְלֹא לַעֲשׂוֹ, שֶׁלֹּא אֲמַרְתִּי לוֹ כִּי יֹחֵק
יִקְרָא לָךְ זֶרַע, אֲלֹא כִי צִינְחָק, וְלֹא כֹל יֹחֵק, וְכֵן כֹּל לִי,
וְלָךְ, וְלוֹ, וְלָהֶם, הַסְמוּכִים אֲלֵל דְּצוּר, מִשְׁמָשִׁים לְשׁוֹן עַל,
וְזֶה יוֹכִית, שֶׁהָרִי עִם יַעֲקֹב לֹא דָצַר קוֹדֵם לָכֵן: (טז)
וְאֲנֹכִי לֹא יֹדַעְתִּי. שֶׁאִם יֹדַעְתִּי, לֹא יִשְׁנָתִי צִמְקוֹם קָדוֹשׁ
כִּזֶּה: (יז) כִּי אִם בֵּית אֱלֹהִים. אֲמַר רַצִּי אֲלַעְזֵר צֶשׁ

וְאֲנֹכִי לֹא יֹדַעְתִּי: יז וַיִּירָא וַיֹּאמֶר מִה־צֹּרָא הַמָּקוֹם הַזֶּה

רש"י פרשת וילא

אֵין זֶה כִּי אִם־בֵּית אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם: יח וַיִּשְׁכֵּם
רֹדֵי יוֹסֵי בֶן זִמְרָא, הַסּוֹלֵם הַזֶּה עוֹמֵד בְּצֶאֱרָשָׁע,
וְחִמְלָע שִׁפּוּעוֹ מַגִּיעַ כְּנֶגֶד צֵית הַמִּקְדָּשׁ, שְׂצֶאֱרָשָׁע
עוֹמֵד בְּדִרּוּמָה שֶׁל יְהוּדָה, וִירוּשָׁלַיִם צִלְפוֹנָה, בְּגִבּוֹל שְׂצִין
יְהוּדָה וּבְנִימִין, וְצֵית אֵל הִיא צִלְפוֹן שֶׁל נַחֲלַת בְּנִימִין,
בְּגִבּוֹל שְׂצִין בְּנִימִין וּבִין בְּנֵי יוֹסֵף, נִמְלָא סוֹלֵם שְׂרַגְלֵיו
בְּצֶאֱרָשָׁע וְרָאִשוֹ בְּצֵית אֵל, מַגִּיעַ חִמְלָע שִׁפּוּעוֹ נֶגֶד
יְרוּשָׁלַיִם, וְכִלְפֵי שֶׁאֲמָרוּ רַצוֹתֵינוּ, שֶׁאֲמַר הַקַּב"ה, לָדִיק זֶה
בֵּא לְצֵית מִלוֹנֵי וַיִּפְטַר בִּלָּא לִינָה, וְעוֹד אֲמָרוּ, יַעֲקֹב קִרְאוּ
לִירוּשָׁלַיִם צֵית אֵל, וְזוֹ לוֹז הִיא וְלֹא יְרוּשָׁלַיִם, וּמַהִיכֵן לַמְדּוּ
לוֹמַר כֵּן, אֹמֵר אֲנִי שֶׁנֶּעֱקַר הָרַם הַמּוֹרִיָּה וְבֵא לְכֹאֵן, וְזוֹ הִיא
קַפִּילַת הָאֶרֶץ הָאֲמוּרָה בְּשַׁחֲיֻטַת חוֹלִין (חוֹלִין לֹא:), שְׂבֵא
צֵית הַמִּקְדָּשׁ לְקִרְאָתוֹ עַד צֵית אֵל, וְזֶה וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם. וְאֵם
תֹּאמַר וּכְשֶׁעָזַר יַעֲקֹב עַל צֵית הַמִּקְדָּשׁ מִדּוּעַ לֹא עָכְזוּ
שֵׁם, אִיבּוֹ לֹא יִהְיֶה לְצִיָּה לְהַתְּפַלֵּל בְּמִקּוֹם שֶׁהַתְּפִלָּה
אֲצוּתִיו, וּמִן הַשָּׁמַיִם יַעֲכַזּוּהוּ, אִיבּוֹ עַד חֶרֶן אֲזַל, כְּדֹאֲמַרִּין
בְּפֶרֶק גִּיד הַנֶּשֶׁה (שֵׁם), וְקִרְאָה מוֹכִיחַ וַיִּלַּךְ חֲרִנָּה, כִּי מִטָּא

יַעֲקֹב בְּבִקְרָא וַיִּקְחָה אֶת־הָאֵבָן אֲשֶׁר־שָׁם מִרְאֲשֵׁתֵיו וַיִּשֶׂם

רש"י פרשת וילא

אתה מצבה ויצק שמן על-ראשה: יט ויקרא
את-שם-המקום ההוא בית-אל ואולם לזו שם-העיר
לראשנה: כ ויזר יעקב נדר לאמר אם-יהיה אלהים
עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן-לי לחם
לאכל ובגד ללבש: כא ושבתני בשלום אל-בית אבי
לחרן אמר, אפשר שעזרתי על מקום שהתפללו חזותי ולא
התפללתי זו, יהב דעתי למכר, וחזר עד בית אל,
וקפאה לו הארץ. (בית אל לא זה הוא הסמוך לעי אל
לירושלים, ועל שם שהיתה עיר האלהים קראה בית אל,
והוא הר המוריה שהתפלל זו חזרה, והוא השדה
שהתפלל זו ינחק, וכן אמרו צוטה (לכו ונעלה וגו' לא
כחזרהם שקראו הר, ולא כינחק שקראו שדה, אל לא כיעקב
שקראו בית אל ע"כ מפרש"י מדויק): **מה נורא**. תרגום מה
דחילו אתרא הדין. דחילו שם דזר הוא כמו סוכלתנו וכסו
למלצש: וזה שער השמים. מקום תפלה, לעלות תפלתם
השמימה. ומדרשו שצית המקדש של מעלה מכוון כנגד
בית המקדש של מטה: (כ) **אם יהיה אלהים עמדי**. אם
ישמור לי הצטחות הללו, שהצטיחני להיות עמדי, כמו
שאמר לי והנה אנכי עמך: **ושמרני**. כמו שאמר לי
והיה יהוה לי לאלהים: **כב** והאבן הזאת אשר-שמתי

רש"י פרשת וילא

מִצְבָּה יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים וְכָל אֲשֶׁר תִּתֶּן-לִי עֲשֹׂר אֶעֱשֶׂנּוּ לָךְ:
ושמרתִיךָ ככל אשר תִּלְךָ: ונתן לי לחם לאכול. כמו
שאמר כי לא אעזבך, והמזקש לחם הוא קרוי נעזב,
שנאמר ולא ראיתי לדיק נעזב וזרעו מזקש לחם (תהלים
לז, כה.): (כא) **ושבת**. כמו שאמר לי והשיבותיך אל
האדמה: **בשלום**. שלום מן החטא, שלא אלמד מדרכי
לזון: **והיה ה' לי לאלהים**. שיחול שמו עלי מתחלה ועד
סוף, שלא ימלא פסול בזרעי, כמו שאמר אשר דזרתי
לך, והצטחה זו הצטיח לאצרהם, שנאמר להיות לך
לאֱלֹהִים ולזרעך אחרִיךָ (זרעית יז, ז.). (זרעך מיוחס
שלא ימלא צו שום פסול): (כב) **והאבן הזאת**. כך
מפורש וי"ו זו של והאבן, אם תעשה לי את אלה ואף אני
אעשה זאת: **והאבן הזאת אשר שמתִי מצבה ואו'.**
כתרגומו אהי פלח עלה קדם ה', וכן עשה צוֹצוּ מִפְדֵּן
אֲרַם, כשאמר לו קום עלה צית אל (שם לה, א.) מה נאמר
שם, וילצ יעקב מלצה וגו' ויסך עליה נסך (שם יד.):
(ה) **וישא יעקב רגליו**. משנתצער צשורה טובה,

[שני] א וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב רַגְלָיו וַיֵּלֶךְ אֶרְצָה בְּנֵי-קָדֶם:

רש"י פרשת וילא

ב וַיֵּרָא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֶה וְהִנֵּה־שָׁם שְׁלֹשָׁה עֲדָרֵי־צֹאן
רֹבְצִים עָלֶיהָ כִּי מִן־הַבָּאֵר הָהוּא יִשְׁקוּ הָעֲדָרִים וְהָאֶבֶן
גִּדְּלָה עַל־פִּי הַבָּאֵר: ג וַנֶּאֱסָפוּ־שָׁמָּה כָּל־הָעֲדָרִים וַגְּלָלוּ
אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבָּאֵר וְהִשְׁקוּ אֶת־הַצֹּאן וְהָשִׁיבוּ
אֶת־הָאֶבֶן עַל־פִּי הַבָּאֵר לְמַקְמָהּ: ד וַיֹּאמֶר לָהֶם יַעֲקֹב
אֲחֵי מַאֲיִן אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ מִחֶרֶן אֲנַחְנוּ: ה וַיֹּאמֶר לָהֶם
הִידְעָתֶם אֶת־לָבֶן בֶּן־נָחוֹר וַיֹּאמְרוּ יָדָעְנוּ: ו וַיֹּאמֶר לָהֶם
הַשְׁלוֹם לוֹ וַיֹּאמְרוּ שְׁלוֹם וְהִנֵּה רָחֵל בְּתוֹ בָּאָה עִם־הַצֹּאן:
ז וַיֹּאמֶר הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל לֹא־עֵת הָאֶסֶף הַמִּקְנֶה הַשִּׁקּוּ
שֶׁבוּצַט צִמְמִירָה, נִשָּׂא לָבוֹ אֶת רַגְלָיו וְנִעֲשֶׂה קָל לָלֶכֶת.

כך מפורש צצראשית רצה (ע, ת): (ז) **ישקו העדרים.**
משקים הרועים את העדרים, והמקרא דצר כלשון קלרה:
(ג) **ונאספו.** רגילים היו להאסף, לפי שהיתה האצן
גדולה: **וגללו.** וגוללין ותרגומו ומגדרין. כל לשון הווה,
משתנה לדצר כלשון עתיד וכלשון עבר, לפי שכל דצר
הכוה תמיד, כצר היה ועתיד להיות: **והשיבו.** תרגומו
ומתיצין: (ו) **באה עם הצאן.** הטעם צאל"ף, ותרגומו
אתיא, ורחל צאה, הטעם למעלה צבי"ת, ותרגומו אתת,
הראשון לשון עושה והשני לשון עשה: (ז) **הן עוד היום**
גדול. לפי שראה אותם רוצלים, כסצור שרולים לאסוף

הצאן ולכו רעו: ח וַיֹּאמְרוּ לֹא נוֹכַל עַד אֲשֶׁר יֵאָסְפוּ

רש"י פרשת וילא

כָּל־הַעֲדָרִים וַגָּלּוּ אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וְהִשְׁקִינוּ
הָצֹאן: ט עֹדְנוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְרַחֵל | בָּאָה עִם־הָצֹאן אֲשֶׁר
לְאֲבִיהָ כִּי רָעָה הָיָה: י וַיְהִי כֹאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת־רַחֵל
בְּתֹלָבָן אָחִי אִמּוֹ וְאֶת־צֹאן לָבָן אָחִי אִמּוֹ וַיֵּגֶשׁ יַעֲקֹב
וַיִּגַּל אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשָּׁק אֶת־צֹאן לָבָן אָחִי
אִמּוֹ: יא וַיִּשָּׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל וַיֵּשָׂא אֶת־קִלּוֹ וַיֵּיבָךְ:
הַמִּקְנֵה הַצִּיתָה וְלֹא יָרְעוּ עוֹד, אָמַר לָהֶם, הֵן עוֹד הַיּוֹם
גָּדוֹל, כְּלוּמָר אִם שְׂכִירֵי יוֹם אַתֶּם, לֹא שְׁלַמְתֶּם פְּעוּלַת הַיּוֹם,
וְאִם הַצִּהְמוֹת שְׁלַכְתֶּם, אֵף עַל פִּי כֵן לֹא עַתָּה הָאִסָּף
הַמִּקְנֵה וְגו' (צ"ר ע, יא.): (ח) **לֹא נֹכַח**. לַהֲשִׁקוֹת לְפִי
שֶׁהָאֶבֶן גְּדוֹלָה: **וְאֵלָּו**. זֶה מִתּוֹרָגָם וַיִּגְדְּרוּן, לְפִי שֶׁהוּא
לְשׁוֹן עֵתִיד: (י) **וַיֵּגֶשׁ יַעֲקֹב וַיֵּאֱלָל**. כִּמִּי שֶׁמַּעֲבִיר אֶת
הַפֶּקֶק מֵעַל פִּי לְלוּחִית, לְהוֹדִיעַךְ שֶׁכָּחוּ גָדוֹל (צ"ר ע,
יב.): (יא) **וַיֵּבָךְ**. לְפִי שֶׁלִּפְנֵי זֵרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ שְׁחִינָה נִכְנַסְתָּ
עִמּוֹ לְקִצּוֹרָה. דָּבָר אַחֵר, לְפִי שֶׁצָּחַ צִידִים רִיקָנוֹת, אָמַר,
אֲלֵימָזָר עֲצָד אֲצִי אֲצָח, הֵיוּ צִידֵי נִזְמִים וְלִמִּידִים וּמִגְדָּנוֹת,
וְאֵינִי אֵין צִידֵי כְּלוּם. לְפִי שֶׁרָדַף אֲלִיפֹז בֶּן עֶשׂוֹ צִמְלֹת
אֲצִי אַחֲרָיו לְהוֹרֵגוֹ, וּבְשִׁיגוֹ, וּלְפִי שֶׁגָּדַל אֲלִיפֹז צִחִיקוֹ שֶׁל
יִלְחָק, מִשָּׁךְ יָדוֹ, אָמַר לוֹ מַה אַעֲשֶׂה לְלוּוִי שֶׁל אֲצָח, אָמַר
יב וַיֵּגֶד יַעֲקֹב לְרַחֵל כִּי אָחִי אֲבִיהָ הוּא וְכִי בֶן־רִבְקָה

רש"י פרשת וילא

הוא ותָרַץ ותַגִּיד לְאָבִיהָ: יג וַיְהִי כְשֶׁמַּעַל לְבֶן אֶת־שֹׁמֵעַ |
יִעֲקֹב בֶּן־אָחִתוֹ וַיִּרְץ לְקָרְאָתוֹ וַיַּחְבֵּק־לּוֹ וַיִּנָּשֶׁק־לּוֹ וַיְבִיֵּאֵהוּ
אֶל־בֵּיתוֹ וַיְסַפֵּר לְלֶבֶן אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה: יד וַיֹּאמֶר
לוֹ לְבֶן אֵךְ עֲצָמִי וּבִשְׂרִי אָתָּה וַיָּשָׁב עִמּוֹ חֹדֶשׁ יָמִים:
לו יעקב טול מה שצדי, והעני חסוד כמת: (יז) **כי אחי**

אביה הוא. קרוז לאזיה, כמו אנשים אחים אנחנו
(זראשית יג, ת). ומדרשו, אם לרמאות הוא זא, גם אני
אחיו זרמאות, ואם אדם כשר הוא, גם אני זן רזקה
אחותו הכשרה: **ותגיד לאביה.** לפי שאמה מתה, לא
היה לה להגיד אלא לו (ז"ר ע, יג.): (יג) **וירץ לקראתו.**
כסזור ממון הוא טעון, שהרי עצד הצית זא לכאן
זעשרה גמלים טעונים (ז"ר שס): **ויחבק.** כשלא ראה עמו
כלום, אמר, שמא זהוצים הציא והגם זחיקו (ז"ר שס):
וינשק לו. אמר, שמא מרגליות הציא והם זפיו (ז"ר
שס): **ויספר ללבן.** שלא זא אלא מתוך אונס אחיו,
ושנטלו ממונו ממנו: (יד) **אך עצמי ובשרי.** מעתה אין
לי לאספק הציתה, הואיל ואין צידך כלום, אלא מפני
קורצה אטפל זך חדש ימים, וכן עשה, ואף זו לא

טו וַיֹּאמֶר לְבֶן לְיִעֲקֹב הִכִּי־אָחִי אָתָּה וַעֲבַדְתָּנִי חָנָם

רש"י פרשת וילא

הַגִּידָה לִּי מִה־מְשַׁכְּרֶתָּה: טז וּלְלֶבֶן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה
לְאָה וְשֵׁם הַקָּטָנָה רָחֵל: יז וְעֵינַי לְאָה רַכּוֹת וְרָחֵל הָיְתָה
יִפְתָּת־אֵר וַיִּפֹּת מִרְאָה: [שלישי] יח וַיֶּאֱהָב יַעֲקֹב
לחנם, שֶׁהִיא רוּעָה לֹאנוּ: (טו) הִכִּי אֲחִי אֶתָּה. לשון

תימה, וכי צמציל אחי אתה תעצדני חנם: ועבדתני.

כמו ותעצדני, וכן כל תיבה שהיא לשון עזר, הוסיף וי"ו
צראה, היא הופכת התיבה להצא: (יז) רכות. שהיתה
סצורה לעלות צגורלו של עשו וצכתה, שהיו הכל

אומרים, שני צנים לרצקה ושתי צנות ללצן, הגדולה לגדול
והקטנה לקטן (צצא צתרא קכג.): תאר. הוא לורת

הפרלופ, לשון יתארכו צשרד (ישעיה מד, יג.), קונפ"אס
צלע"ז (לירקעל): מראה. הוא זיו קלסתר: (יח) אעבדך

שבע שנים. הם ימים אחדים שאמרה לו אמו וישצת
עמו ימים אחדים (צ"ר ע, יז.), ותדע שכן הוא, שהרי כתיב

ויהיו צעיניו כימים אחדים: ברחל בתך הקטנה. כל
הסימנים הללו למה, לפי שהיה יודע צו שהוא רמאי, אמר

לו אעצדך צרחל, ושמא תאמר רחל אחרת מן השוק,
תלמוד לומר צתך, ושמא תאמר חחליף ללאה שמה ואקרא

אֶת־רָחֵל וַיֹּאמֶר אֶעֱבֹדְךָ שְׁבַע שָׁנִים בְּרָחֵל בְּתָךְ הַקָּטָנָה:
יט וַיֹּאמֶר לָבֶן טוֹב תָּתִי אֶתָּה לָךְ מִתָּתִי אֶתָּה לְאִישׁ

רש"י פרשת וילא

אחר שבה עמדי: כ ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו
בעיניו כמים אחדים באהבתו אתה: כא ויאמר יעקב
אל-לבן הבה את-אשתי כי מלאו ימי ואבואה אליה:
כב ויאסף לבן את-כל-אנשי המקום ויעש משתה:
כג ויהי בערב ויקח את-לאה בתו ויבא אתה אליו ויבא
אליה: כד ויתן לבן לה את-זלפה שפחתו ללאה בתו
שפחה: כה ויהי בבקר והנה-הוא לאה ויאמר אל-לבן
מה-זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני:
כו ויאמר לבן לא-יעשה בן במקומנו לתת הצעירה לפני
הבכירה: כז מלא שבע זאת ונתנה לך גם-את-זאת
שמה רחל, תלמוד לומר הקטנה, ואף על פי כן לא

הועיל, שהרי רמז: (כח) **מלאו ימי**. שאמרה לי חמי.
ועוד מלאו ימי, שהרי חני צן פ"ד שנה, ואימתי חעמיד י"ז
שצטים, וזכו שאמר ואצואה אליה, והלא קל שצקלים חינו
אומר כן, אלא להוליד תולדות אמר כך: (כח) **ויהי**
בבקר והנה היא לאה. אצל זלילה לא היתה לאה, לפי
שמסר יעקב סימנים לרחל, וכשראתה רחל שמכניסין לו
לאה, אמרה, עכשיו תכלס אחותי, עמדה ומסרה לה אותן
סימנים (מגילה יג:): (כז) **מלא שבע זאת**. דבוק הוא,
שהרי נקוד בחטף (פי' בשו"א), שזוע של זאת, והן ז' ימי

בעבדה אשר תעבד עמדי עוד שבע-שנים אחרות:
כח ויעש יעקב בן וימלא שבע זאת ויתן-לו את-רחל
בתו לו לאשה: כט ויתן לבן לרחל בתו את-בלהה

רש"י פרשת וילא

שִׁפְחָתוֹ לָהּ לְשִׁפְחָהּ: ל וַיָּבֹא גַם אֶל־רַחֵל וַיֹּאמֶר
גַּם־אֶת־רַחֵל מִלֵּאָה וַיַּעֲבֹד עִמּוֹ עוֹד שְׁבַע־שָׁנִים אַחֲרוֹת:
לא וַיֵּרָא יְהוָה בִּי־שְׁנוּאָה לֵאמֹר וַיִּפְתַּח אֶת־רַחֲמָהּ וְרַחֵל
עָקְרָה: לב וַתֵּהָרֵם לֵאמֹר וַתֵּלֶד בֶּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ רְאוּבֵן כִּי
אָמְרָה בִּי־רָאָה יְהוָה בְּעֲנִי כִי עָתָה יֵאָהֲבֵנִי אִישִׁי:
המשתה, בגמ' ירושלמית צמועד קטן וא"ל לומר שצוה
ממש, שאם כן היה לריך לינקד השי"ן צפתח (ר"ל צקמץ),
ועוד ששצוה לשון זכר, כדכתיב שצעה שצוהות תספר לך,
לפיכך חין משמע שצוה חלא שצעה, שטיינ"ל צלע"ז (חיין
זיעצענטליג): ונתנה לך. לשון רבים, כמו נרדה ונצלה,
ונשרפה, אף זה לשון ונתן ונתנה וגו': גם את זאת. מיד
לאחר שצעת ימי המשתה ותעצוד לאחר נשואיה: (ל)
עוד שבע שנים אחרות. אחרות הקישן לראשונות, מה
ראשונות צאמונה אף האחרונות צאמונה (צ"ר ע, כ.), ואף
על פי שצרמאות צא עליו: (לז) ותקרא שמו ראובן.
רבותינו פירשו (צרכות ז:), אמרה, ראו מה צין צני לצן
חמי, שמכר הצכורה ליעקב, וזה לא מכרה ליוסף ולא

לג וַתֵּהָרֵם עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר בִּי־שָׁמַע יְהוָה בִּי־שְׁנוּאָה
אֲנֹכִי וַיִּתֵּן־לִי גַם־אֶת־זֶה וַתִּקְרָא שְׁמוֹ שִׁמְעוֹן: לד וַתֵּהָרֵם
עוֹד וַתֵּלֶד בֶּן וַתֹּאמֶר עָתָה הִפָּעַם יְלֹוֹה אִישִׁי אֵלַי

רש"י פרשת וילא

כִּי־יִלְדֶּתִי לוֹ שְׁלֹשָׁה בָנִים עַל־כֵּן קָרָא־שְׁמוֹ לְוִי:
לֵה וַתֵּהָר עוֹד וַתֵּלֶד בֵּן וַתֹּאמֶר הַפֶּעַם אוֹדָה אֶת־יְהוָה
עַל־כֵּן קָרָאָה שְׁמוֹ יְהוּדָה וַתַּעֲמֹד מִלֶּדֶת:
עֲרֵעַר עָלָיו, וְלֹא עוֹד שֶׁלֹּא עֲרֵעַר עָלָיו, אֲלֹא שֶׁצָּקַשׁ
לְהוֹלִיאוֹ מִן הַצּוֹר: (לד) **הַפֶּעַם יְלֹוּה אִישִׁי**. לְפִי
שֶׁהָאִמָּהוֹת נִצִּיחוֹת הָיוּ וַיּוֹדְעוֹת שִׁי"צ שֶׁצָּטִים יוֹלָאִים
מִיַּעֲקֹב, וְד' נָשִׁים יֵשָׁא, אָמְרָה, מַעֲתָה אֵין לוֹ פִּתְחוֹן פֶּה
עָלֵי, שֶׁהָרִי נִטְלָתִי כָל חֲלָקֵי צִנִּים: **עַל כֵּן**. כָּל מִי שֶׁנֹּאמַר
צוֹ עַל כֵּן, מִרְוֹצָה צְאוּכְלוּסִין, חוּץ מִלּוֹי, שֶׁהָאֲרוֹן הָיָה
מִכֹּלָה צֹהַם (צ"ר ע"א, ד.): **קָרָא שְׁמוֹ לְוִי**. צְכוּלָם כְּתִיב
וַתִּקְרָא, (שֶׁהָיָה קִרְאָה), וְזֶה כְּתִיב צוֹ קִרְאָה, וַיֵּשׁ מִדֶּרֶשׁ אֲגִדָּה
בְּאַלְהֵי הַדְּבָרִים רַבָּה, שֶׁשֶּׁלַח הַקֶּצֶ"ה גִּבְרִיָּאל וְהִצִּיאוֹ לִפְנֵיו,
וְקִרְאָה לוֹ שֵׁם זֶה, וְנָתַן לוֹ כ"ד מִתְּנוֹת כְּהוֹנָה, וְעַל שֵׁם שְׁלוֹחַ
צִמְתּוֹת קִרְאוֹ לְוִי: (לה) **הַפֶּעַם אוֹדָה**. שֶׁנִּטְלָתִי יוֹתֵר
מִחֲלָקֵי, מַעֲתָה יֵשׁ לִי לְהוֹדוֹת:

פרשת ויצא

שם

רש"י פרשת וילא

שמואל	וינאגמל
קל	רושם
רגילים	פנה
להאסף	הזכיר
שרואים	ושנה
שלמתם	שקפנה
פעולת	ששקעה
שמעציר	חמה
הפקק	פתאום
כלוחית	צעונתה
ריקניות	מרזב
והשיגו	מריבות
טול	מעוט
טעון	שליווהו
מרגליות	שייחד
וצכתה	שכהו
הפרכוף	וכלוא
כורת	קיפל
רמאי	נוחה
אחליף	ליכבש